

I øjen- højde

Jeg vil gerne hive mennesker ud af deres kliché-billede, og det gør man kun ved at være i øjenhøjde med dem, siger instruktøren Per Fly forud for premieren på sin nye film Arven

Af Søren P. Sørensen

Det er koldt på toppen. Og det er det også denne formiddag i filmbyen i Avedøre ved København, hvor vi skal mødes med instruktøren Per Fly. Det er svært at komme frem på grund af megen nyfalden sne, og ingen ved hvor Per er. Men så dukker han op, med støvler, sort frakke og et par luffer så store.

– Jeg tænkte at vi kunne spise frokost, mens vi klarer interviewet, siger han med et stort smil, før han beder om to spisebillerter i Zentropas reception.

Per Fly er aktuell med sin nye film Arven, der har premiere senere på måneden. Den er en del af en trilogi, hvor den første er hans højt berømmede og prisbelønnede "Bænken", der foregår i underklassen i Avedøre Stationsby.

Denne gang er det overklassen, i det gammelrige miljø, blandt erhvervsfamilier, som filmmanden har stillet sin optik ind på.

Skuespilleren Jesper Christensen, der havde hovedrollen som alkoholiker i Bænken, optræder her som den fødte direktør for Den

Danske Bank. Blandt andre kendte skuespillere som Ulrich Thomsen, Ghita Nørby, Ulf Pilgaard, Dick Kaysø og Lars Brygmann. Skønt Per Fly er spændt på reaktionerne på sin nye film, lader han upåvirket. Men han ved, at forventningerne er store.

– Jeg lovede mig selv ikke at tænke på filmen i juleferien, men nu kan jeg godt mærke, at premieren nærmer sig, siger han, mens han sultent tager for sig af dagens ret, ovnbagte kartofler i både, kylling og salat i Zentropas store kantine.

Hårdt arbejde

"Man skal møde folk i øjenhøjde,

også når de ligger ned". Det var dette citat fra korshærskchef Bjarne Lenau Henriksen fra 1998, der satte ham i gang, først med Bænken, og nu med Arven. Under forberedelserne til sin første film brugte han oceaner af tid med at tale med alkoholikere, narkomaner og psykisk syge i bl.a. Avedøre Stationsby. Denne gang har hans omgangskreds været folk i erhvervslivets top og deres familier.

"For mig handler det om at forsøge at se på tingene som de reelt er, og ikke som man gerne vil have, at det skal være. Men det har været hårdt arbejde, fordi det var svært for mig at forstå overklassens tankegang, siger Per Fly.

Vanskelighederne opstod, da han skulle skrive manuskriptet. Han kunne ikke få hold på det, og han siger ærligt, at han måtte bruge to år mod forventet kun et.

– Der gik lang tid før jeg fattede de mekanismer, der styrer disse menneskers valg her i livet. Jeg kom ind i samværsformer, som jeg ikke forstod. I en periode var jeg simpelthen usikker på, om der kom en film ud af det.

Per Fly tilføjer, at de fleste af dem, som han har talt med under sin research, var koner eller børn til direktørerne. Det var først senere, at han kom i øjenhøjde med dem, der faktisk sad på magten, for som han siger: svaghed må ikke eksistere i dette miljø, mange var ikke interesseret i at tale med mig om nogen reelle ting, ud over at vise virksomheden frem.

– For mig var det interessant at møde og tale med mennesker, som havde en hel anden politisk observans end min egen. Blandt disse gammel-konservative familier mødte jeg en social tankegang, som overraskede mig. De følte en ansvarlighed for, at dette samfund skal fungere.

En hård arv

Arven er en både aktuel og vedkommende film i en tid, hvor vi taler meget om den sociale arv, og hvor virksomhedslukninger, fusioner og afskedigelser hører til dagens orden i medierne.

Filmen kommer tæt på magtens centrum, i en verden, hvor ansvarlig-

hed og offervilje går hånd i hånd, men også en verden, hvor der ikke er plads for menneskelige følelser.

Filmens hovedperson Christoffer, spillet af Ulrich Thomsen, er født ind i overklassen som fjerde generation i familien, der ejer landets største stålværk. Han bor i Stockholm og er lykkelig gift med Maria, da hans far pludselig begår selvmord. Presset af sin mor, men imod Marias ønske, overtager Christoffer stillingen som direktør efter sin far.

Han vil egentlig noget andet, og kvinden i hans liv modsætter sig hans valg. Men for ham er der ikke noget valg. Det er det offer, som han må yde, af hensyn til familien, til arbejdspladsen, til magt og ære.

– På måde kan man godt sige, at der ikke er noget håb. Det er en tragedie for Christoffer. Han har talentet, det er hans ulykke. Han ofrer sig for sin skæbne. Han sætter sig ind i et system, som kører, og som er større end ham. Da skal man oppebære den største grad af vilje.

Per Fly taler om en hård social arv som noget, der ikke blot er knyttet til folkene på Bænken.

– Den sociale arv er hård i dem begge. I det miljø, hvor Arven udspiller sig, skal du meget hurtigt lære at se på livet med en kynisme, som kan tage pusten fra de fleste. For hvis du ikke ser på livet med kynisme, så bliver du overfaldet af livet, og det duer ikke.

– I min research talte jeg med to mænd, der begge havde prøvet at fyre

2-300 mand. Den ene havde ingen skrupler, og ville kunne gøre det igen i morgen, for som han sagde: hvis ikke jeg havde fyret dem, havde hele virksomheden ramlet.

– Har du først taget magten på dig, må du have dette syn. Eller som Dronning Ingrid sagde: Det gælder om at lære at ville det man skal.

Frihed og facade

At overklassen har stor frihed og har mange glæder er en af flere klicheer, som Per Fly piller ned. Nok kører de rundt i store biler, holder ferie i luksuriøse omgivelser og nyder megen høflighed og service af den slebne slags. Men der opstår også megen kulde, når kærligheden fortrænges. Og nogen gange krakelerer facaden, så man næsten bliver forlegen at være tilskuer til det.

Hvis du selv skulle vælge, i hvilken af

de tre klasser vil du så helst være?

– Sådan tænker jeg slet ikke. Men jeg tror da, at man har størst frihed i middelklassen. Det er måske der, at man skal finde den mindste sociale arv. Karen Blixen yndede jo at sige, at hun kunne respektere underklassen og overklassen, men middelklassen sagde hende ikke noget, fordi den var så konform og gjorde ingenting.

– At ofre sig døgnets 24 timer for en sag er en indsats, som ikke just hører middelklassen til. Den er jo så vant til, at den har alle muligheder, det frie valg osv. Men de mennesker, som du møder i Arven er nogen, der har ofret sig for en større tanke. Når tilværelsen krakelerer for dem, så er det ikke varmestuen, der søger til. Det tror jeg ikke. Så gør det hellere sådan, siger Per Fly og stryger hånden hen over sin hals.

Et bedre sted at være

Per Fly er med rette spændt. Da han lavede "Bænken" var forventningerne små. Købmændene tøvede. Men filmen overgik de mest optimistiske forventninger. Denne gang er forventningerne på forhånd store.

– Med større forventninger kommer der også flere kyniske betragtninger. Det påvirker mig da, det var én af grundene til, at det har taget så lang

tid, man bliver mere bevidst om, at et valg betyder, at man vælger noget andet fra.

– Jeg går ikke rundt og tænker, hvad jeg gerne vil opnå med min film. Så bliver jeg for resultatorienteret. Men jeg oplever, at klasserne i disse år cementeres tydeligere og tydeligere, samtidig med at forståelsen for hinanden bliver mindre og mindre.

I Arven ser jeg verden gennem overklassens øjne, og med deres optik på godt og ondt, ikke nødvendigvis med sympati, men med forståelse for deres handlinger.

Per Fly mener, at overklassen og underklassen bør have noget at sige hinanden. Ifølge ham er disse to grupper nogenlunde lige store, de tilhører begge meget marginale grupper og som sagt kender de hver på deres måde til at leve med en barsk social arv.

– Kommunikationen mellem dem er så lille, at man tror, at det er løgn. Men hvis dette samfund skal blive et bedre sted at være, er vi nødt til at se på hinanden som dem vi er. Jeg vil gerne hive mennesker ud af deres kliche-billede, og det gør man kun ved at være i øjenhøjde.

Arven
Biografpremiere den 21. februar.
Længde: 1 t. og 55 min.
Instruktør: Per Fly. Manuskript
forfattere: Per Fly, Kim Leona,
Mogens Rukov og Dorte Høgh.
Producer: Ib Tardini